

VTT

Päästömittausten haasteet alhaisilla pitoisuustasoilla

Ilmansuojelupäivät 2019
Johtava tutkija
Tuula Pellikka, VTT

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

VTT

Esityksen sisältö

- Päästömittaukset:
  - jatkuvatoimiset mittausvaatimukset (continuous emission monitoring systems, CEMS)
  - kertaluonteiset mittaukset
- BAT-AEL-päästötasoista ja uusista mittausvaatimuksista
- Mitä tulevaisuudessa?
- Esimerkkejä EMPIR-hankkeista
  - Sulf-Norm
  - Heroes

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

Teollisuuden päästöjen mittaaminen

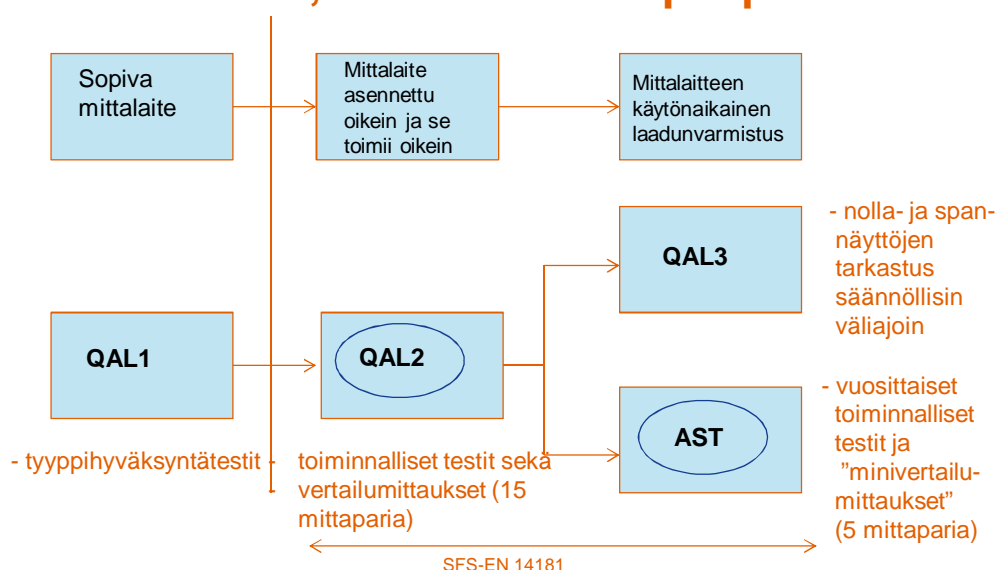
VTT

- Tyypillisesti päästöt mitataan useimmista kohteista (voimalaitokset, jätteenpoltto) kiinteästi asennetuilla, jatkuvatoimisilla analysointilaitteilla, Continuous Emission Monitoring Systems, CEMS, joista käytetään myös nimitystä AMS (Automated Measuring Systems)
- CEMS:ien (uudet asennukset) on oltava tyyppihyväksytyjä EN 15267-3-mukaisesti
- **CEMS:ien mittaustekniikkaa ei ole rajattu mitenkään!**
- **Mutta, CEMS:ien laadunvarmistus ja kalibrointi tehdään standardireferenssimenetelmien (SRM) avulla ja niiden mittaustekniikat, mukaan lukien toiminnalliset kriteerit, on tarkkaan määritelty niiden omassa eurooppalaisissa EN-standardeissa**

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

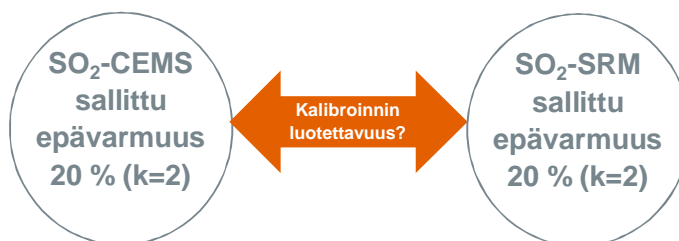
Kiinteästi asennettujen mittalaitteiden laadunvarmistus, SFS-EN 14181-pääperiaatteet

VTT

CEMS:ien laadunvarmistus, vertailumittaukset (QAL2 ja AST) ulkopuolisen mittaajan kanssa

VTT

- Päästömittaajalla oltava laadukkaat, jäljitetyt kalibroidut mittalaitteet, osaava henkilöstö ja akkreditointi EN ISO/IEC 17025:n mukaisesti
- Mittaukset tehtävä EN- standardireferenssimenetelmien (SRM) ohjeita seuraten
- SRM:n epävarmuuden on (olisi!) oltava luonnollisesti pienempi kuin sen, mitä CEMS:n epävarmuudelta vaaditaan, vain näin voidaan tehdä luotettavat kalibroinnit, mutta...

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

BAT-vertailuasiakirjat

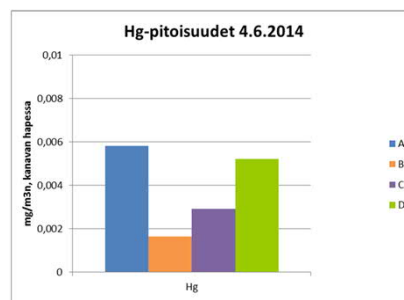
VTT

- BAT-vertailuasiakirjojen (BAT Reference document (BREF)) tärkein osa ovat BAT-päätelmät (BAT-conclusions)
- BAT-päätelmissä esitetään mm. päätelmät parhaista käytettävissä olevista tekniikoista ja niihin liittyvät BAT-AEL-päästötasot (Associated Emission Level)
- BREF-dokumentteja:
  - LCP-BREF (Large Combustion Plant), päivitys hyväksytty 2017
  - WI-BREF (Waste incineration), päivitys hyväksytty 6/2019

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

BAT-AEL-päästötasoista (1)

- BAT-AEL-päästötasoja käytetään lähtökohtana laitoksen lupia määrättäessä
- Esimerkiksi kiinteää biomassaa ja/tai turvetta polttavalle laitokselle elohopean päästötasot ovat $<1-5 \mu\text{g}/\text{m}^3(\text{n})$ (kolmen peräkkäisen näytteenoton (min. 30 min) keskiarvo)
- Viereisessä kuvassa esimerkki vuoden 2014 vertailumittausten tuloksista, josta näkyy mitattujen Hg-pitoisuuksien vaihtelu
- Tällä hetkellä päästömittausstandardeissa on keskitytty pääosin näytteenottoon ja kemiallisen analyysituloksen varmistamista ei ole juurikaan huomioitu

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

BAT-AEL-päästötasoista (2)

- Keskustelua käydään (ainakin standardisointityöryhmissä):
  - miten BAT-tasot on mitattu, siitä ei ole tietoa?
  - kuinka luotettavia ovat jäsenmaiden lähettämät tiedot, sillä usein käytössä on vain pieni datajoukko
  - BAT-päästötasojen yhteydessä ei ole mainittu/huomioitu mittauksissa aina mukana olevaa mittausepävarmuutta

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

BAT-vertailuasiakirjat - uusia mittausvelvoitteita

- Uusia mittausvelvoitteita on esitetty muun muassa seuraaville komponenteille:
  - AsH_3 ja SbH_3
  - Kloori ja klooridioksidi
  - Formaldehydi
  - H_2S
  - TRS
  - SO_3
- Näille komponenteille ei ole olemassa eurooppalaista EN-standardia tai muuta kansainvälistä standardia (ISO)
- Kuinka mittaukset tulisi tehdä, jotta saadaan maittain vertailukelpoisia tuloksia?

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

Mittausepävarmuuden huomiointi

- Kun mitattua pitoisuutta verrataan laitokselle annettuun raja-arvoon, miten mittauksiin aina sisältyvä epävarmuus huomioidaan?
- Esimerkiksi Tanskassa ei huomioida lainkaan, Suomessa epävarmuus vähennetään mitatusta pitoisuudesta
- **Päästöraja-arvojen pienentyessä oikein määritetyllä mittausepävarmuudella ja sillä, miten se huomioidaan, on entistä suurempi merkitys!**

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

Epävarmuuskriteereitä CEMS-mittauksille sellaisille komponenteille, joille ko. vaatimusta ei ole direktiivissä

VTT

Uncertainty requirements for continuous monitoring (AMS)

Status January 2019

	Germany	UK	France	The Netherlands	Italy	Denmark	Sweden	Finland
component	P in %	P in %	P in %	P in %	P in %	P in %	P in %	P in %
HCHO								
NH ₃	40	30	40	40	40 % < 20 mg/m ³ 10 % for > 20 mg/m ³	40		40
Hg	40	15		40		40		40
O ₂	6*	0,5 %vol	15**		10 % of 21 %vol	6*		
CO ₂	6*				10 % of 25 %vol	6*		
N ₂ O	20			40				
H ₂ O	30*	20	30***		30 % of 25 %vol	30*		
CH ₄	30			40				

* EN 15259, 8.3 Note 10 for periodic measurement as percentage of measurement range

** of the reference value

*** of the measured value

..

Lähde: CEN/TC264/Task Force Emissions, N107

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

Mitä jatkossa?

VTT

- Nykyisten tekniikoiden ja mittausmenetelmien parantaminen siten, että niillä voidaan mitata tulevaisuuden alhaisia pitoisuustasoja?
- Uusien tekniikoiden ja mittausmenetelmien kehittäminen?
- Voitaisiko toimia niin, ettei alhaisia pitoisuuksia tarvitsisi mitata lainkaan?
  - Mittaamisen sijaan tarkasteltaisiin puhdistinlaitteiden toimintaa sekä sitä, että CEMS:t toimii?

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

Mitä jatkossa?

- Unohdetaanko termit limit of detection (LOD) ja limit of quantification (LOQ) ja keskitytään vain (realistisiin) epävarmuuskriteereihin?
- Pitäisikö muuttaa epävarmuusvaatimuksia? Nykyisillä standardireferenssimenetelmillä ei päästä alhaisilla pitoisuuksilla niin pieniin epävarmuuksiin mitä direktiivissä vaaditaan
- Useat Euroopan maa (mm. Ranska ja UK) ovat laatimassa ns. alhaisen pitoisuuden määritelmää eri komponenteille ja tätä pitoisuutta pienemmillä pitoisuuksilla sallitaan suuremmat epävarmuudet kuin mitä standardit esittävät

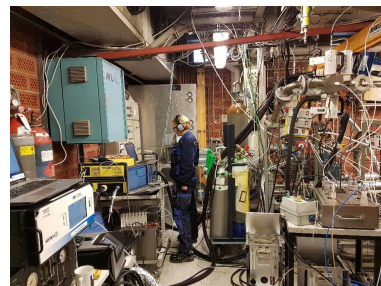

Esimerkkejä EMPIR- hankkeista

(the European Metrology
Program for Innovation
and Research)

Sulf-Norm-hankkeen tutkimuksia

- EU-Sulf-Norm-hankkeessa tehtiin vuonna 2017 SO₂-vertailumittaukset. Mittausmenetelminä olivat:
  - kuplitusmenetelmä (EN 14791), (SRM-menetelmä SO₂:lle)
  - FTIR (analyysi kuumista ja kosteista kaasuista)
  - UV-fluoresenssi & laimennussondi
  - NDIR & kondenssikuivain sekä NDIR & permeaatiokuivain

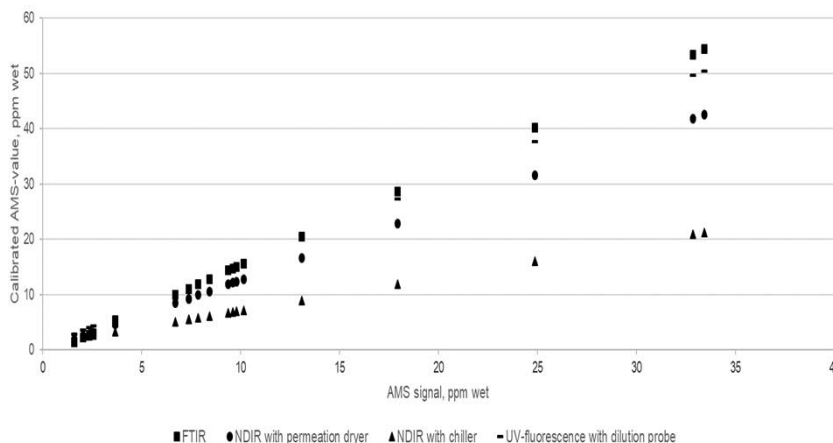
Sulf-Norm-hankkeen tulokset

- Tutkimuksessa verrattiin jatkuvatoimisia SO₂-mittalaitteita standardireferenssimenetelmään (SRM) EN 14791, tilastollinen käsittely EN 14793-standardin ohjeita seuraten
- Mitattu pitoisuusalue oli ~2- 800 mg/m³(n), näytteitä otettiin 26 kpl, jokaisella menetelmällä kaksi mittauslinjaa
- Kaikki tutkitut menetelmät täyttivät vaihtoehtoiselle menetelmälle asetetut kriteerit (Alternative Method, AM), jolloin niitä voidaan käyttää SRM-menetelmän sijasta. Huom! Ainoa poikkeus on NDIR ja kondenssikuivain pitoisuusalueella 0-200 mg/m³(n), tämä yhdistelmä ei täytä kriteereitä!
- Enemmän ko. tutkimuksesta löytyy artikkelista: Pellikka, T. et al, JAWMA, <https://doi.org/10.1080/10962247.2019.1640809>

Esimerkki SO₂-CEMS:in QAL2-funktioista, jotka on määritetty eri mittaus- ja kaasun kuivausmenetelmillä (Sulf-Norm-hanke)

VTT

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

Heroes-hanke

EMPIR **EURAMET**

The EMPIR initiative is co-funded by the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme and the EMPIR Participating States

- “Determining new Uncertainty Requirements for Increasingly Stringent Legislative HCl Industrial Emission Limits”
- Projektin kesto 6/2019- 6/2022, partnerit: UK, FR, FIN, CZ
- IE-direktiivin HCl-päästörajat ovat 10 mg/m³(n) ja mittausepävarmuusvaatimus tälle pitoisuustasolle 30 % (k=2)
Nyt esim. WI-BREF-päästötasoina on 2-6 mg/m³(n)
- Epävarmuudet eivät käyttydy lineaarisesti, vaan ne ovat tyypillisesti suurempia alemmilla pitoisuustasoilla
- Heroes-hankkeen tavoitteena on selvittää laajojen tutkimusten avulla, mikä on saavutettavissa oleva mittausepävarmuus alemmilla pitoisuustasoilla

15/08/2019 VTT – beyond the obvious

VTT

bey^ond

the obvious

Tuula Pellikka
tuula.pellikka@vtt.fi
+358 40 583 1868

@VTTFinland

www.vtt.fi

15/08/2019